

Обраћање високог представника Валентина Инцка пред Савјетом безбједности Уједињених нација

Господине предсједниче, уважени чланови Савјета безбједности, даме и господо,

Хвала вам на времену и пажњи коју сте ми указали данас, а посебно вам хвала за вашу сталну опредијељеност за наш заједнички циљ остварења трајног мира у Босни и Херцеговини.

Ситуација у Босни и Херцеговини још увијек је таква да ју је потребно пратити са великом пажњом ако желимо да осигурамо да помаци које смо остварили након рата у смислу стабилности, поновне изградње земље и помирења њених народа не буду изгубљени.

У свом посљедњем обраћању Савјету безбједности у мају, описао сам како је политичка ситуација попримила негативан тренд протеклих седам година и како изабрани лидери у Босни и Херцеговини нису успјели начинити озбиљне напоре у правцу помака према евро-атлантској интеграцији.

Жао ми је што морам рећи да је шест мјесеци касније и мање од годину пред наредне опште изборе то још увијек случај.

У протеклих шест мјесеци, политички лидери су поново пропустили шансу да начине одлучне кораке напријед постизањем договора о исправљању дискриминаторних одредби у изборном систему.

Ове промјене су потребне по основу одлуке Европског суда за људска права у предмету “Сејдић-Финци”. Ове измјене нису само услов да ова земља крене напријед према кандидатури за чланство у Европској унији, него су и тест способности ове земље да примијени стандарде основних људских права у спровођењу избора и да испуни своје међународне обавезе.

Исто тако, помаци су изостали и у регулисању питања власништва над војном имовином, што спречава Босну и Херцеговину да активира Акциони план за чланство у NATO-у.

* * *

На почетку периода на који се односи овај извјештај, јавност је изразила своје незадовољство инерцијом изабраних лидера кроз демонстрације у цијелој земљи, од којих су се најдраматичније одржале испред зграде институција Босне и Херцеговине, гдје је у јуну неколико хиљада демонстраната држало зграду у окружењу готово два дана, при чему су запосленици и посјетиоци неколико сати остали унутра.

На крају извјештајног периода, Босна и Херцеговина је опет обиљежена протестима, другачије природе и пуно мањег обима, везаним за етничке подјеле у образовном систему. Мислим да је међународна заједница у цјелини потцијенила значај образовања као дијела процеса послијератног помирења и реинтеграције.

Иако су та два протеста била веома различите природе и тицала су се веома различитих питања, они откривају фундаментално незадовољство које је присутно у многим различитим сегментима земље, како са неријешеним подјелама унутар земље тако и чињеницом да међу лидерима у земљи не постоји осјећај хитне потребе да се постигну компромиси којима би се ријешиле те подјеле и кренуло даље.

По мом мишљењу, то такође открива да је јавност схватила нешто што бројни босанскохерцеговачки лидери још увијек нису: да демократија није нешто што се дешава тек сваке четири године на изборима.

* * *

Што се тиче главних политичких дешавања у посљедњих шест мјесеци, општи тренд је негативан, али било је неких изузетака. Значајно је да је земља у октобру успјела да спроведе први попис становништва након 1991. године. То је важан корак, од виталног значаја да би се осигурали статистички подаци о социјалним и економским питањима. Биће важно да се резултати пописа не искористе како би се продубиле подјеле или погоршале етничке тензије.

Генерално, економска ситуација је тешка: поред властитих средстава, Босна и Херцеговина је у протеклој години наставила да се ослања на спољну помоћ буџету како би се подмирили трошкови, а званична стопа незапослености је још увијек 44%. То је још један индикатор озбиљних економских тешкоћа кроз које пролази велики дио становништва. Истовремено, неопходно је такође нагласити да је било и позитивних економских индикатора. Тако је, на примјер, извоз порастао за 8%, као и индустријска производња која је порасла за 7%.

* * *

Са становишта мог мандата, а то је да осигурам поштовање Дејтонског мировног споразума, што укључује и државни устав, и даље ме забрињава спремност ентитета, посебно Републике Српске, да доводе у питање надлежности државе које су утврђене Мировним споразумом.

Област која посебно забрињава је владавина закона, гдје су се наставили реторички напади на правосудне институције, установљене у сврху вршења уставних надлежности државе.

Такво политичко мијешање у рад правосуђа отишло је корак даље у октобру, када је Народна скупштина Републике Српске донијела још један низ закључака против правосуђа на државном нивоу.

Још једна забринутост везана за владавину закона лежи у чињеници да домаће институције упорно не спроводе одлуке Уставног суда БиХ, које су, према Мировном споразуму, “коначне и обавезујуће”. Више од 80 одлука још увијек није спроведено.

* * *

Током извјештајног периода, спор између странака у власти у Федерацији се наставио, али се његов интензитет смањио и влада је наставила са радом након моје интервенције код премијера и његовог замјеника. Моја канцеларија је такође помогла у изналажењу рјешења за попуњавање дуго упражњених мјеста у Уставном суду Федерације БиХ како би се осигурало да ова важна институција настави свој рад.

Ипак, криза у Федерацији БиХ је наставила да открива функционалне недостатке и пропусте у систему власти тог ентитета и сталну потребу за реформама у Федерацији БиХ како би систем био функционалнији,

ефикаснији и јефтинији. У том контексту, поздрављам иницијативу домаћих експерата, уз подршку америчке владе, да се изврши реформа устава Федерације како би се побољшала функционалност ентитета. То је процес који моја канцеларија снажно подржава.

Функционална неефикасност Федерације БиХ је опет била у извјесном контрасту с институцијама у Републици Српској које су функционисале прилично глатко. Током извјештајног периода, оне су одржавале редовне састанке, док је влада наставила своје напоре на рјешавању економских и друштвених изазова са којима се ентитет суочава.

Међутим, са тачке гледишта будућих ризика за стабилност земље, и даље сам забринут због сталних изјава неких од највиших званичника из Републике Српске којима се заговара распад Босне и Херцеговине као државе.

Предсједник Републике Српске је и даље најчешћи и најгласнији критичар територијалног интегритета и суверенитета БиХ, који се недавно поново хвалио да ће одвести ентитет до независности. Током извјештајног периода, српски члан Предсједништва Босне и Херцеговине господин Радмановић је такође изнио могућност одржавања референдума за независност уколико половина чланица УН-а призна Косово, представљајући то као званичну политику Републике Српске, коју је претходно усвојила РСНА.

У том контексту, вјерујем да стална присутност Европске уније и војних мисија NATO-а у Босни и Херцеговини још увијек има виталну улогу у потврди грађанима да је земља сигурна упркос тешкој политичкој ситуацији. По мом мишљењу, безбједносни ефекат релативно малог контингента војних снага са извршним мандатом је дефинитивно вриједна инвестиција. С обзиром на тешке политичке околности и прилике за даљње изазове у 2014. години, сматрам да њихово даље присуство представља кључну сигурност за напредовање. Стога топло поздрављам усвајање резолуције УН-а којом се продужава мандат војних мисија за још једну годину.

* * *

Даме и господо, дозволите ми да своје данашње обраћање завршим нешто позитивнијим тоном.

Иако не можемо да игноришем тренутно непостизање напретка или политичку нестабилност у Босни и Херцеговини, морамо такође имати на уму да ова земља, њени лидери и њени грађани још увијек имају безброј шанси да заједнички дјелују, да успију и да просперирају.

Европска унија непрекидно показује своје опредјељење да Босни и Херцеговини помогне у испуњавању услова за придруживање, ангажујући се на највишем нивоу и интензивирајући своје присуство на терену с једним од својих најискуснијих и најспособнијих дипломата, амбасадором Петером Соренсеном.

Он одлично обавља свој посао и довео је Европску унију у центар пажње у Босни и Херцеговини. Он и ја, и наше канцеларије, тијесно сарађујемо поштујући наше различите, али комплементарне мандате, како бисмо постигли синергију.

С обзиром да смо данас овдје у УН-у, требало би такође да споменем активности које УН организације веома успјешно обављају на терену у Босни и Херцеговини, под вјештим руководством резидентног координатора УН-а за БиХ, Јурија Афанасијева.

Даме и господо, да бисмо видјели потенцијал онога што би Босна и Херцеговина могла да постигне, треба само да пратимо како је процес евро-атлантских интеграција већ промијенио сусједне земље и осигурао им изузетну корист у многим областима.

У том смислу, Босна и Херцеговина има предност с обзиром да током протеклих 20 година у региону нисмо имали бољу ситуацију. Босна и Херцеговина има предност коју доноси одржавање добрих односа са Републиком Хрватском, сада чланицом Европске уније, под успјешним вођством предсједника Јосиповића, премијера Миловића и министра спољних послова Пусић. Хрватска такође има 1 000 километара заједничке границе са Босном и Херцеговином, што значи да сада и ЕУ има 1 000 километара заједничке границе са БиХ. Босна и Херцеговина такође има предности које произлазе из добрих односа са Републиком Србијом, будућим кандидатом за ЕУ, и конструктивне политике предсједника Николића, премијера Дачића, потпредсједника владе Вучића и министра спољних послова Мркића. А Босна и

Херцеговина и даље има користи од добрих односа и са својим трећим сусједом Црном Гором.

Требало би да имамо на уму да се једнаке могућности, какве су имале и друге земље у региону, нуде лидерима Босне и Херцеговине.

Истовремено, протеклих неколико година је показало да међународна заједница, у свом ставу, не би требало да игнорише неке од специфичности историје Босне и Херцеговине и њених послијератних рјешења, као и ризике по њену будућу стабилност.

Понављам још једном да то не би требало да буде разлог да очајавамо, него мотив да међународна заједница кратко одступи и размотри да ли је потребно прилагодити наш приступ, и утврди како можемо на најбољи начин помоћи Босни и Херцеговини и њеним грађанима да се врате на пут просперитета и политичке стабилности.

У овом контексту, морамо заједнички пружити подршку свим оним снагама у Босни и Херцеговини које су спремне да помогну овој земљи да постигне напредак и супротставити се онима који би земљу водили уназад ка даљњим подјелама и дезинтеграцији.

Уз непрекидну пажњу и добру вољу овог тијела и међународне заједнице у цјелини, сигуран сам да можемо помоћи лидерима Босне и Херцеговине и предивним људима у БиХ да постигну њихове заједничке циљеве.

Хвала.